

ΑΥΤΟΨΙΑ ΣΤΟ ΛΑΒΥΡΙΝΘΟ ΚΑΣΤΕΛΙΟΥ ΚΑΙΝΟΥΡΓΙΟΥ ΚΡΗΤΗΣ

Μετά από γραπτή συνεννόηση που είχε η υπηρεσία μας με αρμόδιο τμήμα του στρατού ΤΕΝΚΣ και ΓΕΣ και την Νομαρχία Ηρακλείου, πραγματοποιήθηκε στις 25.10.1990 κατόπιν εντολής της προϊσταμένης της Εφορείας Παλαιοανθρωπολογίας-Σπηλαιολογίας κας Ε.Πρωτονοταρίου-Δεϊλάκη αυτοψία στο σπήλαιο "Λαβύρινθος" στη Κρήτη.

Θέση.

Το σπήλαιο βρίσκεται στο νότιο τμήμα του νομού Ηρακλείου Κρήτης, τρία περίπου χιλιόμετρα βόρεια της κοινότητας Καστελίου Καινουργίου.

Ιστορικό.

Οι πρώτες ιστορικές μαρτυρίες για την ύπαρξη του συγκεκριμένου σπηλαίου έρχονται από το 1415 όταν ο CHRISTOPHORUS BONDELMONDIUS το επισκέφτηκε. Έκτοτε πολλοί περιηγητές και επιστήμονες έγραψαν γύρω απ' αυτό. Μόλις όμως το 1820 και 1821 έχουμε τους πρώτους χάρτες από τους COCKERELL και SIEBER αντίστοιχα.

Τα νεώτερα χρόνια χρησιμοποιήθηκε από τους Άγγλους πρώτα και Γερμανούς κατόπιν σαν αποθήκη πυρομαχικών. Το 1945 οι Γερμανοί πριν φύγουν πυροδότησαν τα πυρομαχικά χωρίς όμως να καταφέρουν να τα ανατινάξουν όλα λόγω της μερικής κατακρημνίσεως του σπηλαίου μετά τις πρώτες εκρήξεις. Κατά την περίοδο 1947-50 διατέθηκαν πιστώσεις και στρατιωτικά συνεργεία από το τάγμα μηχανικού Ρεθύμνου και έγινε η διάνοιξη και αναστήλωση στοάς μήκους 200 περίπου μέτρων.

Το 1954-59 ανατέθηκε κατόπιν διαγωνισμού στον ιδιώτη Καμινάρη Παναγιώτη ή συνέχιση των εργασιών του καθαρισμού του σπηλαίου. Οι επεμβάσεις στο σπήλαιο, όπως η τοποθέτηση σιδηροτροχιών προφανώς για την μεταφορά των οβίδων, το χτύσιμο τοίχων για απομόνωση τμημάτων που είχε πέσει η οροφή και κλείσιμο ορισμένων διαδρόμων είναι εμφανείς.

Παρ' όλα αυτά πολλά πυρομαχικά έμειναν στο σπήλαιο είτε γιατί είχαν καταπλακωθεί από τις κατολισθήσεις είτε γιατί ίσως δεν συνέφερε ή μεταφορά τους εκτός του σπηλαίου.

Το 1959 το ΓΕΣ παρεχώρησε στον ΟΔΙΣΥ/ΚΕΔΠ την εκκαθάριση του σπηλαίου η οποία όμως δεν πραγματοποιήθηκε ποτέ.

Έτσι διακόπηκαν οι εργασίες και η επιτήρηση ανατέθηκε στην αρμόδια αρχή χωροφυλακής. Παρ' όλα αυτά στις 11.4.61 έγινε νέα μεγάλη έκρηξη από ανάφλεξη πυρομαχικών και την προκάλεσαν χωρικοί που μπήκαν στο σπήλαιο για να πάρουν πυρίτιδα.

Αποτέλεσμα αυτής ήταν να χάσουν την ζωή τους 4 άτομα και να γίνουν νέες κατολισθήσεις στο σημείο της έκρηξης.

Το 1974 κάνει νέα αναφορά ο στρατός αλλά και πάλι όλη η υπόθεση παραμένει στα χαρτιά.

Το 1981 τρεις σπηλαιολόγοι απλώς επισκέπτονται τον Λαβύρινθο. Το 1982 από τον ΣΠΕΛΕΟ γίνεται η χαρτογράφηση και γράφεται η πρώτη έκθεση γύρω από το σπήλαιο. 1985 επαναλαμβάνονται οι ίδιες εργασίες από την Ε.Σ.Ε.. Η έκθεση που έγραψε η κ. Πετροχείλου είναι πολύ ενημερωτική όσον αφορά το ιστορικό αλλά έχει μεγάλες ανακρίβειες για την μορφολογία του σπηλαίου.

Έκτοτε οι κάτοικοι θέλησαν να το αξιοποιήσουν για δύο λόγους. Πρώτον για την καθαρά τουριστική ανάπτυξη της κοινότητας και δεύτερον για τον καθαρισμό ^{του} σπηλαίου και την ασφάλεια έτσι των νέων που μέχρι σήμερα και παρ' όλες τις ενέργειες και το κλείσιμο των εισόδων, μπαίνουν για να πάρουν πυρίτιδα και να βρουν όπλα.

Γεωλογία - Μορφολογία.

Ο Λαβύρινθος είναι τεχνητά διανοιγμένος σε παλαιότερους χρόνους (στην έκθεσή του ο Υποστράτηγος Ευθ. Καραγιάννης τον τοποθετεί στην Ρωμαϊκή εποχή) σε μάργες χρώματος κίτρινου ανώτερα μειοκαινικής ηλικίας (Μεσσήνιο).

Σ' αυτό το συμπέρασμα καταλήξαμε διότι πρώτον το πέτρωμα αυτό δεν ευνοεί την δημιουργία μεγάλων σπηλαίων παρά μόνον βραχοσκεπών συνήθως από αιολική διάβρωση και δεύτερο και κυριώτερο φαίνεται καθαρά η τεχνική της εξορύξης ογκολίθων, η επίπεδη οροφή και κολώνες στήριξης. Πρόκειται για την ίδια ακριβώς τεχνική με τα λατομεία μαρμάρου της νήσου Πάρου, με πολλά αρχαία μεταλλεία,

με τα λατομεία ηφαιστιακού τάφρου που βρίσκονται στην Νεάπολη Ιταλίας και χρονολογούνται από τον 4ο αι.π.Χ.κ.λ.π. Είναι πολύ σύνηθες το φαινόμενο οι αρχαίοι να ακολουθούν υπόγεια το στρώμα του πετρώματος που τους ενδιαφέρει.

Η δε δαιδαλώδης μορφή που έχει το συγκεκριμένο σπήλαιο δεν είναι φυσική και δεν ανταποκρίνεται στην πραγματικότητα διότι όλο το σπήλαιο είναι μια τεράστια αίθουσα και η τοποθέτηση των μπαζών από την εξόρυξη καθώς και οι διάδρομοι που άφησαν δημιουργούν αυτήν την εικόνα του λαβύρινθου.

Εδώ θα πρέπει να παρατηρήσουμε και τα εξής:

Πάνω ακριβώς από το παχύ και συμπαγές στρώμα που εξόρυξαν οι αρχαίοι υπάρχουν άλλα στρώματα πάχους μερικώς/εκατοστών (σε πολλά σημεία έχει πέσει η οροφή και διακρίνεται καθαρά) και για ένα διάστημα λίγων μέτρων. Πάνω δέ από αυτά υπάρχουν τελείως σαθρά στρώματα μαργών - ψαμμιτών (στα σημεία που είναι καταπλακωμένα τα πυρομαχικά λόγω της κατολισθήσεως που προκάλεσε η πρώτη έκρηξη διακρίνεται καθαρά αυτή η στρωματογραφία). Η οροφή των μικρών αυτών αιθουσών που δημιουργήθηκαν όπως είναι φυσικό είναι κωδωνόσχημη. Σε αυτό το τμήμα του σπηλαίου υπάρχουν πολλές μεγάλες ρωγμές όχι μόνο στην οροφή αλλά και στις κολώνες στήριξης. Ο κίνδυνος κατάρρευσης της οροφής είναι τεράστιος. Το υπόλοιπο σπήλαιο είναι σε πολύ καλύτερη κατάσταση και μόνο σε λίγα σημεία έχει πέσει ένα στρώμα από την επίπεδη πάντα οροφή.

Συμπεράσματα.

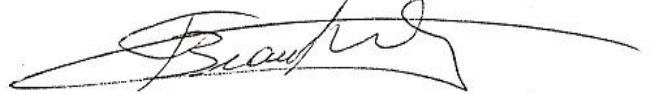
Το σπήλαιο στην μορφή που βρίσκεται σήμερα σε ένα μεγάλο μέρος του λόγω των πυρομαχικών και της στατικής του θεωρείται άκρως επικίνδυνο.

Προτάσεις.

Αν και δεν μπορούμε να το χαρακτηρίσουμε πολύ μεγάλου ενδιαφέροντος δεν παύει να έχει ενδιαφέρον σαν αρχαίο λατομείο που σε συνδυασμό με τις αρχαίες πόλεις της Φαιστού και Γόρτυνος θα μπορούσε να γίνει τόπος έλξης για τον τουρισμό. Για να επιτευχθεί όμως αυτό θα πρέπει οπωσδήποτε να απομακρυνθούν όλα τα πυρομαχικά.

να απομονωθεί το τμήμα των κατολισθήσεων και να γίνουν οι απαραίτητες πλέον μελέτες για την αξιοποίηση του υπόλοιπου τμήματος.

Ο Γεωλόγος

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'Βασίλης', with a long horizontal stroke extending to the right.

Βασίλης Γιαννόπουλος